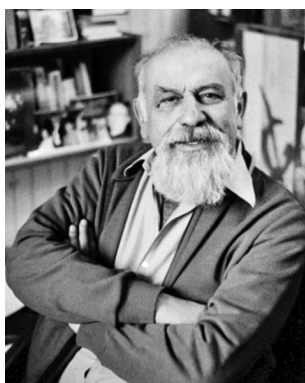

І. М. Зимомря, М. І. Зимомря

Копелєв Лев Зиновійович

КОПЕЛЄВ Лев Зиновійович (09. 04. 1912, Київ – 18. 06. 1997, м. Кельн, Німеччина) – літературознавець, письменник, перекладач, правозахисник. Премія ім. Ф. Гундольфа Нім. академії мови та літ-ри (1980), мист. премія ім. Л. Франка (м. Вюрцбург, 1990), премія ім. Е.-М. Ремарка (м. Оснабрюк, 1991). Навч. 1922–27 у профшколах Києва та Харкова, Харків. університеті (1933–35), Моск. інституті іноз. мов (1935–38). Учителював. 1932 – ред. г. «Харківський паровозник». Під час 2-ї світової війни служив у відділі ведення пропаганди серед нім. військ. Підготовлені матеріали стали основою кн. «Warum haben wir aufeinander geschossen?» («Чому ми стріляли один в одного?», Мюнхен, 1981). Її зміст подав у формі діалогу з нім. письменником Г. Беллем. 5 квітня 1945 заарешт. у Сх. Пруссії, за звинуваченнями у підриві морал.-політ. духу рад. армії та пропаганді бурж. гуманізму засудж. до 10-ти р. таборів. Звільнений 1954, реабіліт. 1956. Від 1955 – у Москві: від 1957 – доцент полігр. інституту; від 1960 – науковий співробітник інституту історії мистецтв. Від 1968 – лектор у ВНЗах СРСР (зокрема у Києві, Харкові, Одесі). 1975 заборонено публічно виступати, друкуватися. 1980 позбавлений рад. громадянства, переїхав до ФРН. 1990 йому повернено громадянство СРСР. Переклав із нім. російською мовою «Жизнь Галилея» Б. Брехта (1957), «Фауст» Й. Гете (1962; обидві – Москва), окремі твори Е.-М. Ремарка, С. Цвайґа. Досліджував творчість Г. Гайне, Г. Белля, Я. Гашека, Б. Пастернака. Автор пр.: «Zwei Epochen deutsch-russischer Literaturbeziehungen» («Дві епохи німецько-російських літературних взаємодій», 1973), «Ein Dichter kam vom Rhein: Heinrich Heines Leben und Leiden» («Поет із Райну: Життя й страждання Гайнріха Гайне», 1981), «Antikommunismus in Ost und West» («Антикомунізм на Сході й Заході», 1982, співавтор Г. Белль), «Russland – eine schwierige Heimat» («Росія – важка Вітчизна», 1995). Залишив спогади: «Хранить вечно»

(1975; нім. перекл. – 1976), «И сотворил себе кумира» (1978; нім. перекл. – 1979), «Утоли мои печали» (1981; нім. перекл. – 1984), «Мы жили в Москве, 1950–80» (1987; усі – Анн-Арбор). Від 1970-х рр. сприяв розгортанню дисидент. руху в Україні, підтримував шістдесятників. К. високо оцінив творчість В. Стуса, Є. Сверстюка, Г. Кочура, І. Світличного. Підготував вступне слово «Ein Poet» («Поет») до кн. «Ein Dichter im Widerstand» («Митець у спротиві», Гамбург, 1984) В. Стуса, передмову «Ukrainische Poesie – ein Grundpfeiler der nationalen Existenz» («Українська поезія – стрижень національного існування») до вид. «Angst – ich bin dich losgeworden...» («Страх – я позбавлений тебе», Гамбург, 1983), що містить твори І. Світличного, Є. Сверстюка, В. Стуса в нім. перекладах Анни-Галі та Марини Горбачів. Написав публіцист. твір «Die Stimmen der Kinder von Tschernobyl: Geschichte einer stillen Revolution» («Голоси дітей Чорнобиля: Історія тихої революції», Фрайбург-ім-Брайсгау, 1996; співавт. Е. Шухард; укр. перекл. П. Таращука, К., 1996). У Кельні 2001 засн. міжнар. премію ім. К. «За мир і права людини».

Основні праці

Verwandt und verfremdet: Essays zur Literatur der Bundesrepublik und der DDR. Frankfurt am Main, 1976; Verbietet die Verbote! In Moskau auf der Suche nach der Wahrheit. Hamburg, 1977; Ein Dichter kam vom Rhein: Heinrich Heines Leben und Leiden. Berlin, 1981; Antikommunismus in Ost und West: 2 Gespräche. Köln, 1982; Tröste meine Trauer: Autobiographie 1947–1954. München, 1984; Russland – eine schwierige Heimat. Göttingen, 1995.

Рекомендована література

1. Драбкин Я. С. Слово о Копелеве // Копелев. чтения. 1995 г. Россия и Германия: Диалог культур. Липецк, 1996;
2. Лев Копелев и его «Вуппертальский проект». Москва, 2002;
3. U. Sonnenberg. Die Kopelewsche Brücke: Problemaufriss zum öffentlichen Wirken von Lew Kopelew in der Bundesrepublik Deutschland von 1981–1997. Berlin, 2007;
4. Briefwechsel: Heinrich Böll – Lew Kopelew. Göttingen, 2011.

Бібліографічний опис:

Копелєв Лев Зиновійович / І. М. Зимомря, М. І. Зимомря // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-3332>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).